

הצעה בלתי-שיגרתית להקמת רשימה חדשה לכנסת:

שירות מנהיגים בנ"ח

אולם כפי ראשית-המשלה לא היתה אף מילה חדשה אחת. דבריו היו חזרה — עייפה ומעייפת — על העמדות הנוקשות השיגרתיות של ממשלת גולדה מאיר. ואם היה צורך בתמונה חזונית של דבריו, היא נמצאה בתצלום שהופיע למחרת היום בכל עיתוני ארצות-הברית וישראל: רבין נואם, ומאחוריו יושבות שתי דמויות בהבעה משועממת-עדיין-קץ: קארל אלברט, יו"ר בית-הנבחרים, ונלסון רוקסלר, סגן-הנשיא. המכהן בתוקף תפ"קידו גם כנשיא-הסנאט.

הנוסחה הגואלת. נראה כי רבין עצמו חש, ברגע האחרון, שנאומו כל-כך דל ושלילי, עד כי יקומם את דעת-הקהל האמריקאית נגדו. לכן הוסיף לדבריו, בעל-פה, כמה דברים שלא הופיעו בטקסט הכתוב שחולק בראש. אך היו אלה דברי רים של מה בכך, המצאה של ממוחה ליחס-ציבור: הצעה לפתוח את נמלי ישראל למעבר סחורות ערביות, להעמיד את בתי-החולים הישראליים לטיפול לרוב ערבים חולים ואת מכונני-המחקר הישראליים לטסטודנטים ערביים לחקלאות ולהש"קיה.

החוגים הפוליטיים בארצות-הברית, ובייחוד עולם כולו, רצו לשמוע מפי רבין תשובה לשאלה האחת המנסרת בעולם, ושובה תלויה כל התקדמות בדרך לשלום ולוועי-דת ו'נבה: האם מוכנה ישראל להידבר עם אה"ף? היתה זו הזדמנות מצוינת כדי להשיק את הנוסחה הידועה כ"נוסחת יריב", ושכימעט כל ברידעת בצמרת יש-ראל חומך בה כיום: "ישראל תישא ותיתן עם כל גוף פלסטיני שיכיר בישרי אל, שיצהיר על נכונותו להגיע לידי שלום עימה, ושיפסיק את הטרור."

אנאכרוניזם. ראשית-המשלה לא אמר את הדברים, אלא את ההיפך מהם. הוא השתמש בנוסחה "הנשיא הפלסטיני" — שפרושה התעלמות מקיומו של עם פלסטיני, וזכויותיו ומסודותיו. את "הנושא הפלסטיני" יש לפתור, לדבריו, במסגרת שלום עם ירדן — דבר שכל ברידעת בעולם יודע כיום כי הוא אנאכרוניזם שאינו יאה למדינאי צעיר ודינמי.

ייתכן שראשית-המשלה יכול היה לעורר עניין, אילו הוסיף לאימרה זו שישראל מוכנה להחזיר לירדן את הגדה המערבית וירושלים, וקוראת למלך חוסיין לנהל על כך משאומתן לאלתר. אך רבין לא היה מסוגל להציע זאת, כי הדבר היה מביא לנפילת ממשלתו בורביום, גם בשיח חזות החשיבות עם הנשיא ושרי-החוק, כי אשר אלה לחצו עליו בכיוון זה, לא יכול רבין להיענות לכך.

בתום החלק המדיני של ביקורו, היה ברור כי בפיו רק פיתרון אחד: להעביר איכשהו את שנת '76 תוך קיפאון מדיני מוחלט. אך להעמיד פנים כאילו קיימת יוזמה כלשהי, כדי לספק את האמריקאים.

הסברה

אחרי עראפאת וסאדאת

"סיפורי רבין" איכזבו. עכשיו מחכים הישראלים בניו-יורק, "סיפורי פוגי"

איך התרשמו האמריקאים מביקורו של יצחק רבין? אורחי ישראל התרשמו בעיקר כישראלים, על-פי הדיווח בכלי-התיקשורת המקוריים, היו שמתחו ביקורת על רבין, שלא יכול לעמוד בשטק על מקומו בעת נאומו הרכות של הנשיא ג'ראלד פורד, אלא פישפש בעצבות בכיסיו, העביר את כתבי-היד של נאומו בכיס אל כיס, וידא שמשקפיו מונחים בכיס הנכון. אחרים, לעומת זאת, נהנו מן הכבוד הממלכתי שהוענק לראש ממשלת-ישראל.

איך ניראה הדבר באמריקה עצימה? מה? מרווח נתב, "העולם הזה": לשני מאורעות גדולים ציפו המוני ביתי ישראל בניו-יורק: לביקורו של ראש-הממשלה, יצחק רבין, ולהופעתו של להר קת'הידור טיפוגי פוגי, היא הלקת כוורז, המאורע הראשון כבר התקיים. ראש-הממשלה הופיע לפני הקונגרס האמריקאי, כמדינאי חלוא-אמריקאי 44-המתכבד בחופעה כזו. הוא הרכיב את משקפיו, הניד טים ליפול מאפו בסוף כל מישפט, ובאנג' לית שנשמעה עלגנה, כשהוא קורא את נאומו מן הכתב, הצליח להבטיח לאוהרי ארצות-הברית, מחוץ אל חוץ כי לא יהיה שלום במזרח התיכון.

עדה-זית ובספה. יאסר עראפאת ור' אנוואר אל-סאדאת קדמו לרבין בהופעות (המשך בעמוד 18)

ד חליו חדש עשוי לצוץ בגינה הר פוליטית של ישראל. אולם עוד לפני שהוא הוצב, ובטרם התברר מה דמות וצו"רה יהיו לו, הוא כבר זורע חששות ופחדים בלהקות המקננות בגינה.

אור אדום של אוהרה נדלק לאחרונה בכמה מוקדים פוליטיים, במיוחד של צמרת השילטון. היה זה אחרי שהסיסמאגראף בית חדשה, המדובר אינו בהתארגנות פולי-הקמת מפלגה חדשה, אלא בגוף שנועד לחולל חידושים מהפכניים בגוף הפוליטי של ישראל.

על פי המידע המודיעיני הפוליטי שנאסף עד כה, מיועדת ההתארגנות, אם אומנם תצא אל הפועל, להביא להקמתה של רשימת חדשה שתתייצב בפני הבחור בבחירות הבאות לכנסת. לא תהיה זו רשימה מיפלגתית, להיפך, היא אמורה להיות רשימה על-מיפלגתית, שתכלול בקירבה אישים יוצאי מיפלגות יריבות, ובעלי השק"פית-עולם ותפיסות פוליטיות מנוגדות.

הרשימה אינה מתיימרת להיות מיפלגה ומאחריה לא תתייצב כל מיסגרת אירגונית שהיא. היא תהיה צירוף של אישים, ללא מצע רעיוני משותף, שהדבר היחיד שיאחד אותם תהיה הסיסמה: "היחלוצות והצלחת המדינה". המכנה המשותף של אלה ש"יתארגנו במיסגרת רשימה זו, יהיה ההכרה שבעייתיה המרכזיות של המדינה בתקופה זו היא חוסר מנהיגות ראויה לשמה. ליקוי חמור זה אמורה לפתור הרשימה עצמה: היא תהיה משופעת מנהיגים. מנהיגים לכל דיכפין, לכל דיעה ולכל עת.

במילים אחרות: הרשימה המתוכננת מתכוונת להציע לעם מעין תאגיד מסחרי של שירותי מנהיגות בע"מ.

ב עבר קשה היה להעלות על הדעת את עצם האפשרות של היווצרות תופ"ע מעין זו בישראל. אולם בהודשים האחרונים, סבורים יוזמי התוכנית, חלו תמור"רות רציניות בדעת-הקהל הישראלית.

בציבור קיימת תחושה של כישלון טוטא"לי בכל מערכות הממשל. מעין סירוף מערכות כללי בו מספיקות כל הפונקציות השלטוניות, המדיניות והכלכליות לתפקד כיאוות. תחושה זו מולידה את ההכרה של כשל המנהיגות. על רקע זה הולכות ו"מתבלטות התופעות של כמיהה עזה למנהיגות חזקה, אפילו דיקטטורית, שתחולל קסמים במטה-פלאים ותחלץ בהינף יד אחד את המדינה מכל בעיותיה.

הדיבורים על הצורך ביד חזקה ובמנהיגות סמכותית אינם רק נחלתם של המוניים חטרי תודעה פוליטית. בחוגים משכילים יותר מדברים בכל הרציונות על סלידה מהסדר הפוליטי הקיים במדינה ועל כך שיש לערוך שידור מערכות כללי בכל המערכות במדינה, אלא שאין את מי להציע כתחליף.

ההתארגנות האמורה מתכוונת להציע את האנשים המתאימים, לדעת היוזמים, להחליף את המנהיגות הקיימת ולספק ל"מדינה, לפחות לתקופת-חירום לא ממושכת, מנהיגים מקצועיים. לאלה לא יהיה אומנם כל מצע פוליטי או כלכלי משותף, אבל לעומת זה הם יוצגו בפני הציבור כבעלי"כאריזמה, כבעלי-כוח אירגון וכמי ש" מסוגלים להתלכד, כדי לחלץ את המדינה והעם מההידרדרות לקראת שואה שהם מנבאים לה.

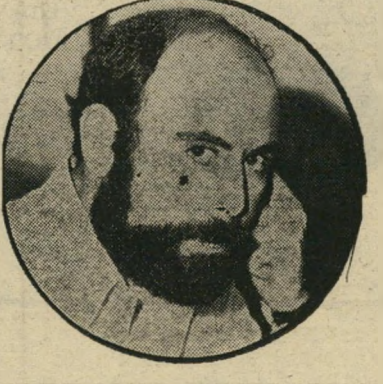
מי עומד מאחורי ההתארגנות המוזרה,

משה דיין מתוסכלים

עמית סירונים

פריץ בעלי-כאריזמה

עובד בן-עמי בלי מצע

ואת שירותיהם של אילו מנהיגים היא עומדת להציע לעם?

הדמות המרכזית, בפעילות הגערכת מאחורי רייהקלעים, היא זו של עובד בן-עמי, ראש עיריית נתניה לשעבר, בעל המניית העיקרי בצהרון מעריב ומראשי התנועה למען ארץ-ישראל שלימה. בשיחות ובמגעים שונים שהוא מנהל, מעלה בן-עמי את הצורך ואת האפשרות של התלכדות מנהיגות מעין זו ברשימה אחת, העשויה לדעתו לזכות ב"אמון העם, אחרי שתכלול מנהיגים מחוגים שונים, קיצוניים ומתונים, יוניים וניצנים, רכושנים וסוציאליסטים.

גלריה מפוארת של שמות מוכרת ב"רשימת המועמדים האפשריים לרשימת שירותי המנהיגים בע"מ. היא כוללת אישים הנהנים מיוקרה למרות שלא נטלו עד כה חלק בחיים הפוליטיים כמו הפרופסור יגאל דיין, או רב-אלוף (מיל.) חיים לסקוב, היא כוללת אישים בעלי זהות פוליטית אך שטרם הגיעו לתפקיד מדיני או פוליטי, כמו אלוף (מיל.) מאיר עמית, איש מיפלגת העבודה, מוזכרים בה אישים פוליטיים מתוסכלים שהתאכזבו ממיפלגותיהם ומתנו"עוניהם החל באלוף (מיל.) אריאל שרון או אלוף (מיל.) עזר וייצמן, וכלה בח"כ העבודה משה דיין, ויש בה גם שמות של מנהיגים מחוימים אחרים של התברה ה"ישראלית, כמו זה של יהושע פרץ, מנהיג פועלי גמלא-שדרה.

סיפר רק השבוע יהושע פרץ, בראיון עם לוי יצחק הירושלמי במעריב: "בזמן האחר ריזן דווקא פנו אלי והציעו לי לעבור לפוליטיקה. אילו הייתי מספר מי פנה אלי, היו נדהמים. אנשים חשובים ומקובלים מאוד על כל הציבור בארץ ביקשו ממני להצטרף אליהם. עדיין לא נתתי תשובה. אני חושב ומתלבט."

ה אמת היא שבקרב אלה החוששים מעצם האפשרות של התארגנות מעין זו, יש לגוף תמונה הרבה יותר ברורה ומגובשת מאשר אצל אלה היוזמים אותו. בשלב זה, ככל הנראה, לא יצאו הדברים מגדר גישושים והחלפת-דיעות, ללא קו פעולה מתוכנן וללא רשימה מגודרת של אישים שכבר נתנו את הסכמתם לפעול יחד בדרך זו.

אל אריק שרון, למשל, לא פנה עדיין איש בהצעה מעין זו. ספק אם הוא גם ייענה להצעה לחזור לפעילות מיפלגתית כלשהיא. תפקיד צבאי מעניין אותו יותר, גם עזר וייצמן, שפרש למידבר פוליטי, מכחישי כל ידיעה על ההתארגנות האמורה לגופו של עניין טען כי הרעיון אינו קוסם לו כלל והוא מעדיף שיגוי המיסגרות הפוליטיות הקיימות, מאשר יצירת דפוסים חדשים. בניגוד לשמועות העקשניות, אין כל אמת על התקרבות רעיונית בין אריק ועזר וזוהו חודשיים לא היתה ביניהם כל פגישה או שיחה.

גם אישים אחרים, ששמותיהם אוזכרו כמועמדים אפשריים לרשימת המנהיגים, מתייחסים לרעיון במידה רבה של ביטול. אפילו תקום רשימה מעין זו ותוכה למיספר מנדטים בכנסת, הם אומרים, אין לה כל סיכוי להמשיך להתקיים. או שהיא תצטרך לקבוע לעצמה קו אחרי הבחירות, או ש"היאאל להתפרק. קשה לתאר מצב בו קבוצת מנהיגים תוכל לתפקד באופן פעיל ב"שילטון מבלי שיהיה להם מצע רעיוני משותף.

אולם ההיסטוריה הוכיחה שבתנאי לחץ חברתיים מסוימים, גם מיקסס-שוואו פוליטי מעין זה עלול להיראות כפיתרון. ה"פואזיאוס שצץ בצרפת בתקופה של חילופי משלוחת תכופים, היא דוגמה מובהקת לכך. אפילו אם סכנת שירותי המנהיגים אינה ממשית כעת, עצם העובדה שהרבה אנשים רציניים משתעשעים ברעיון מעין זה, מהווה כשלעצמה סכנה.